

„The Thought“ Lithuanian Newspaper / Licensed by ICD, Office of Military Government for Bavaria / Editor and publisher: J. Vasaitis / Printed by Drucker- und Verlags-gesellschaft a. G. m. b. H. Mem-mingen, Schranneplatz 6. 2.000

MINNIS

Karo valdžios leista / Redaktorius leidėjas J. Vasaitis / Laikraštis išleina pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais. / Prenum. mėn 10.— RM. atskiras Nr. 80 pfn. / Eln. sas-kalta: Volkbank Memmingen e. G. m. b. H. Nr. 9149. / Adresas: „Min-nis“, 13b Memmingen, Postfach 110.

Nr. 231. LAIKRASTIS LIETUVIŲ BENDRUOMENEI Memmingen, 1946. XII. 11.

Tarptautinė kariuomenė - saugumo laidas Dėl nusiginklavimo tebediskutuojama. Maskva - kitos konferencijos vieta

Londonas. JT politinė komisija tebedisku-tuoja nusiginklavimo klausimu. Buvo padary-tas Indijos pasiūlymas nedaryti skirtumo tarp nusiginklavimo ir saugumo, o taip pat di-diesiems atitraukti kariuomenes iš mažųjų kraštų. JAV šitam pasiūlymui pritarė su pas-taba, kad tai neliečia tų kraštų, kurie patys prašosi didesniųjų apsaugos, ar kuriuose sve-timų kariuomenių laikymas taikos sutartimi numatytas. D. Britanijos atstovas pasisakė už numatyto nusiginklavimo priežiūros rei-ka-lą ir už kolektyvinį saugumą per tarptau-tinę kariuomenę, kuriai visos valstybės tu-rėtų pavesti savo pačių didesnius kiekius nei vidaus saugumui. Ypač tam reikalui ga-lėtų daug pasitarnauti TSRS su savo milži-niška kariuomene svetimuose kraštuose ir sa-

vo krašto viduje. Tačiau Vyšinskis užginčijo, kad nusiginklavimui praversti būtų reikalinga tarptautinė kariuomenė. Pasak jo, šie daly-kai vienas su kitu nemaišytini.

Londonas. Nusiginklavimo pakomisija pa-reikalavo, kad būtų kariuomenės atitrauktos iš svetimų kraštų. Britų delegatas Hearthy Showcross nurodė, kad britų kariuomenės pa-jėgos laikomos tuose kraštuose, kurių vy-riausybės tam pritaria.

Naujorkas. JT taryboje buvo svarstoma karo pajėgų dydžio nustatymas viduje ir už-sienyje. Britų delegatas H. Showcross pakar-tojo Britanijos reikalavimą, kad kariuomenių dydžiai būtų patikrinti. Molotovas vėl spy-rėsi, kad vidaus kariuomenės svarstymas ne-turėtų įvykti prieš nusiginklavimo pasitari-mus.

JT taryba vakar vakare priėmė rezoliuci-ją, kuria reikalaujama pranešimo apie elgesį su indais Pietų Afrikoje.

Londonas. Keturių didžiųjų užsienio rei-ka-lų ministerių taryba Vokietijos klausimui sutvarkyti nutarė ateinančių metų kovo mėn. 10 d. susirinkti Maskvoje. Nei dėl dienotvar-kės, nei dėl parengiamųjų pasitarimų darbų dar nesutarta. JAV užsienio reikalų minis-teris Byrnes norėtų: 1) įgalinti užsienio rei-ka-lų ministerių pavaduotojus paruošti tai-kos sutarties projektą su Vokietija iki pasi-tarimo pradžios; 2) išdirbti planą okupacinių pajėgų sumažinimui; 3) įtraukti į dienotvar-kę taikos sutarties su Austrija paruošimą; 4) išspręsti Vokietijos centrinės valdžios sudar-y-mo problemą; 5) įpareigoti zonų karines valdžias paruošti pranešimus Vokietijos ateit-ies reikalui. Iki šiol turimomis žiniomis Mo-lotovas nesutinka su pavaduotojų įgaliojimu paruošti taikos sutarties projektui su Vokie-tija, o dėl okupacinių pajėgų sumažinimo ir Austrijos reikalų sprendimo, teisinasi neturįs reikalingų patarėjų. Tačiau vyr. kontrolės tarybos pranešimą ne tik sutinka įtraukti die-notvarkėn, bet net reikalauja pirmuoju punk-tu.

Bevinas šiuo klausimu pasisakė, kad jis remsiąs federalinę Vokietijos valdymo siste-

mą. Britai yra tik susirūpinę, kaip užtikrinti atstatytos demokratinės Vokietijos saugumą ir išvengti jos militarizacijos.

Londonas. JT politinė komisija Franko Is-panijos reikalui priėmė kompromisinį Belgi-jos pasiūlymą duoti tam tikrą laiką, pačiai Ispanijai persitvarkyti demokratiniais pagrin-dais, kuriam praėjus be pasekmių Ispanijos reikalą pavesti saugumo tarybai, o tuo tar-pu diplomatinį santykių oficialiai nenutrauk-ti, bet atšaukti diplomatinį misijų šefus. Sis komisijos priimtas pasiūlymas tegalės būti vykdomas tik tuo atveju, jei plenumas jį pri-ims 2/3 balsų.

Veto teisės klausimu priimtas Australijos siūlymas patiems didiesiems susilaikyti nuo veto teisės naudojimo 27 balsais prieš 6 bal-sus, daugeliui susilaikius. Sis pasiūlymas te-gali būti vertinamas tik iš platoninės pusės.

Stutgartas. JT kultūrinių ir socialinių rei-ka-lų komisija priėmė tarptautinės politi-niams bėgliams globoti organizacijos (IRO) statutą. Tebevyksta aštrūs ginčai dėl tai or-ganizacijai reikalingų sumų sudarymo ir pa-skyrimo.

Persijos vyriausybės kariuomenė užima Azerbeidžaną

Londonas. Teherane oficialiai patvirtina-mos žinios, kad vyriausybės kariuomenei duotas įsakymas užimti visą Azerbeidžaną. Įsakymas jau pradėtas vykdyti, tesutinkant tik menką vietinės milicijos pasipriešinimą. Vienas pasienio miestai, kuriame buvo ypač daug sutelkta milicijos, paimtas po trumpų kautynių daliai milicijos pasidavus be kovos. Vyriausybės lėktuvai visur išmėtė atšaukti-mus, ragindami gyventojus draugiškai laiky-tis vyriausybės kariuomenės atžvilgiu.

Teheranas. (DANA/INS) Persijos vyriausybė JT saugumo tarybai įteikė notą, kurio-je TSRS kaltinama už kišimąsi į Persijos vi-daus reikalus, trukdant persų daliniams įeiti į Azerbeidžano provinciją rinkimų laisvės apsaugai.

Teherano radio siųstuvai savo valandėleje Azerbeidžanui pasmerkė separatistinį judėjimą, reikalaujamas mirties užsieniui pasida-vusiems tėvynės išdavikams. Tuo tarpu ypa-tingai „Pravda“ korespondentas kaltina Per-sijos vyriausybę priskirdamas jos veiksmus prieš Azerbeidžaną tam tikrų užsieninių sferų kurstymui.

RINKIMAI RUMUNIJOJE

„New York Times“ 1946. XII. 3 d. įdėjo vedamąjį apie Rumunijoje įvykusius rinkimus, kur nušviečia Balkanų problemą.

Štai vėl įvyko Rumunijoje dar vieni su-klastoti rinkimai, pagal seną pavyzdį, kurie puikiai žinomi sovietų valdomuose Balkanuose. Rumunų vyriausybės blokas, kontroliuo-jamas komunistų partijos, surinko daugiau dviejų trečdalių balsavusių, net parlamentan-pravedė 87% savų atstovų. Spaudos žinios ir oficialūs pranešimai kalba apie renkamųjų terora, opozicijos užgniauzimą ir rinkimų duomenų falsifikavimą. Visa tai buvo įžuliai daryta, kaip Bulgarijoje ir primena Tito me-todus Jugoslavijoje.

Opozicijos partijų narių sumušimai, ku-riuos atliko mušėjų gaujos, kaip nurodoma D. Britanijos notoje, neleidimas opozicijai

vesti agitacijos, išvaikymas opozicijos susi-rinkimų, neleidimas naudotis spauda ir ra-diju, atspausdinimas rinkimų sąrašų, sudė-tingas balsavimas, galop užkirtimas opozici-jai balsuoti ir neleidimas opozicijos atstovų balsus skačiuoti buvo nuolatiniai reiškiniai. Vidaus reikalų ministeris, bolševikas, gyrė-si nedarys politinių suėmimų, nors tai ir ga-lėjęs įvykdyti, kai dešimt dienų prieš rinkimus, jo parėdymu suimta 200 opozicijos va-dų. Vyriausybė ciniškiausiu būdu randa ga-limū pasiaiskinti dėl savo veiksmų, esą ru-munų vyriausybė niekuomet nepralaimėjusi rinkimų, net „normalių“ metu. Sov. ambasad. Vašingtone išleistame biuletenyje sakoma: „Sovietų demokratija yra demokratija aukš-čiausio laipsnio“. Balkanuose įvyko rinkimai, sovietų ir bolševikų globojami ir jų geriau-siu pavyzdžiu. Jie ne ku skiriasi nuo „fa-sistinių“, nes, matyti, juos pakeičia.

Pagal Jaltos susitarimą D. Britanija, JAV ir STSR įsipareigojo, kad išlaisvintoje Euro-poje tautos galėtų laisvai pasirinkti valdy-piosi formą, kuri joms tipika suderinamai su Atlanto nuostatais. Sis susitarimas visur pri-taikytas, išskyrus Balkanuose, kuriuose ir padarytas pašaipos objektu. Du kraštai, JAV ir D. Britanija nuolat ir primygtinai protes-tavo dėl esamos būklės, bet nesulaukė ma-žiausio pasisekimo.

Maršalas Titas Jugoslaviją valdo geležine ranka. Jurgis Dimitrovas, buvęs kominternio narys ir Trojos arklio taktikos išradėjas įsė-do Bulgarijoje. Rumunija eina tuo pat keliu. Ir dar daugiau, nes tie patys įvykiai dedasi ne vien Balkanuose, nes ir Lenkijoje, nežiū-rint amerikiečių ir britų aštraus protesto, vi-sų stebėtojų nuomone, einama tuo pat keliu ir bus atsiektas tos pat išdavos. Bolševikai, kaip ir visos totalitarinės partijos, siekia valdyti pasirėmus ne dauguma, bet mažuma. Kartą atsidūrę valdžioje daugiau rinkimų nereikalingi.

6 milijonai DP gražinta

Frankfurtas. (UP). Kaip matyti iš Unrros pranešimo Vokietijoje, ši organizacija graži-no į kilimo kraštus 6 mil. atvežtų į Vokietiją prievartos darbams asmenų. Unrros pagalba 5.000 DP emigravo į Jungtines Valstybes, 660 į Palestiną, 122 į D. Britaniją, 33 į Sve-diją. Šiuo metu Vokietijoje dar yra apie 700.000 išvietintųjų. Jų tarpe 11.000 vaikų, kurių ryšis su tėvais yra nutrūkęs. Jie yra Unrros globojami stovyklose. Iki 1947 m. bir-želio 30 d. Unrra likviduos savo globos ins-titucijas, kurios turėtų būti perimtos Jungti-nių Tautų pabėgeliams globoti organizacija.

Argi mūsų buvimas beprasmiškas?

*Netaip seniai amerikiečių zonoje vokie-čiams leidžiamas laikraštis „Die Neue Zei-tung“ išspausdino įdomų Leopoldo Gold-schmidto straipsnį apie tremtinių psichologi-nę ir moralinę būklę. Pažymėtina, kad straipsnio autorius yra daug objektyvesnis ir nuosirdesnis už daugelį ankstyvesniųjų vo-kiečių žurnalistų, kurie smarkiai puolė liki-mo išblovstuosius iš savo gimtųjų kraštų žmones. Tačiau ir šio straipsnio autorius to-li gražu nesugebėjo įžvelgti į sudėtingą tremtinių ir politinių pabėgėlių psichiką.

L. Goldschmidtas vaizdingai aprašo sto-vykų gyvenimą: „Visur jaučiama laukimo, nevilties ir beprasmiško buvimo atmosfera. Kaip Unrra teigia, jų tarnautojai, kuriems pavesta tvarkyti jų pačių reikalai, nepajėgūs dirbti nė aštuonias valandas per dieną. Jų dauguma serga nervais. Pagrindinė jų ga-vojimo tema yra valgis“... Tai daug tiesos, kad nenormalios gyvenimo sąlygos sugriau-na žmonių nervus. Tačiau pagrindinė klai-da, kad stovyklų žmonės gyvena nevilties ir beprasmiško buvimo atmosferą. Taip pat jų galvojimo tema nėra tik valgis. Dauguma, beveik visuma lietuvių, o kalbu tik apie sa-viškius, tebegyvena tvirta viltimi ir tikėjimu, kad jie anksčiau ar vėliau grįš į laisvą, ne-priklausomą Lietuvą. Jų gyvenimo ir buvimo prasmė yra išsaugoti žmones, jaunimą, lie-tuviškąją kultūrą, kurti dvasines vertybes, kovoti dėl žmogaus prigimtinių teisių ir sa-vo tautos bei valstybės savarankumo.

Valgis? Tūkstančiai lietuvių mirė dikta-tūrinių režimų kalėjimuose iš bado, begin-damį savo individo laisvę ir savo tautos gar-bę. Išvietintieji šiandien taip pat labiau sie-lojasi savo tautos ateitimi, negu Unrros ka-tilu. Jie, užmirę normalų maitinimąsi, va-zinėja šimtus ir tūkstančius kilometrų, kad savo dainomis, muzika, teatro vaidinimais pakeltų tūkstančių dvasią. Mūsų profesoriai, pusbadiu gyvendami, aukojasi, kad galėtų sustiprinti mokslą ir paruošti jaunimą kon-kretiems būsimosios Lietuvos uždaviniams. Mūsų akademinis jaunimas aistringai ir už-sispyrusiai siekia šviesos, kultūros, aukštes-nių mokslo pakopų. Kas primeta, kad lietu-vių tremtinių galvojimo tema yra valgis, tai iš viso nepažįsta lietuvių, kurio, nežiūrint jo įprasto pomėgio savo tėvynę gerai paval-gyti, yra dvasingas, pilnas idėjinio ir verž-lumo, pažangos troškimo, darbo meilės.

Mūsų buvimas ištremtyje yra tuo prasmin-gas, kad mes atstovaujame tą tautos dalį, ku-ri pasirinko laisvės, demokratijos ir žmoniš-kumo principus. Mes savo buvimu užakcen-tuojame, kad mes nepripažįstame jokių dik-tatūrų, o giname žmogaus laisvę ir savo tautos bei valstybės konstitucitinę egzisten-ciją. Ir vistiek kas su mumis atsitiks, mes savo gyvenimą įprasminame atkaklia dvasi-ne kova, nepalaužiama savo teisių gynimo ir neužslopinamu tikėjimu į Lietuvos nepri-klausomą ateitį. Stp. Vykintas

Naujienos iš visų kontinentų

Londonas. Tarptautinis karo tribunolas Nuernberge pradėjo antrąją karo nusikaltė-lių bylą prieš 23 SS gydytojus ir mokslininkus. Vyr. prokuroras pareikalavo visiems mirties bausmės už įvykdytas masines žmog-žudystes, pridengtas neva medicinos bandy-mų skraiste, kurie neturėjo nei mažiausios mokslinės vertės.

Londonas. D. Britanija per 10 mėn. 1946 m. pasiuntė 222.000 to javų Vokietijon gry-nai iš savo išteklų. Be to, dar atskirai įve-žė Vokietijon, Olandijon ir Belgijon 150.000 to miežių.

Londonas. Vokietijos socialdemokratų va-das dr. Schumacheris prieš apleisdamas Lon-doną paneigė kai kur spaudoje pasirodžiu-sias žinias, kad jo partija Austrijos — Vo-kietijos sienų nelaiko galutinomis ir siekia prijungimo. Schumacherio ir jo draugų sve-čiavimosi proga „Times“ savo vedamajame džiaugiasi, kad ledai, skiriami abi tautos, yra sulaužyti. Jaunasis Anglijos socializmas pa-davė ranką savo idėjos atgimusiai draugui Vokietijoje.

Londonas. Britų vyriausybė įteikė notą Al-banijai dėl dviejų britų naikintuvų užmina-vimo Korfuose prieš 6 savaites laiko.

Londonas. Bevinas matėsi su Trumano ir kalbėjosi aktualiais politiniais klausimais. Jis po to grįžo į Naujorką toliau su kitais ko-legomis tęsti Vokietijos ir Austrijos proble-mų svarstymą.

Londonas. Gruodžio mėn. pirmomis dienomis JAV pasienio sargybos gražino apie 6.000 asmenų norėjusių nelegaliai pereiti amerikiečių zonos sieną iš rusų zonos.

Londonas. Vokietijos karo belaisviams Anglijoje leista su komendanto leidimais be apsaugos lankytis net anglų šeimose.

Naujorkas. (BBC) JT generalinio sekreto-riato pranešimu, saugumo taryba gruodžio 10 d. svarstė Graikijos skundą prieš Jugosla-viją, Bulgariją ir Albaniją dėl Graikijos sienų pažeidimo ir kišimosi į Graikijos vidaus reikalus. Graikijai atstovavo pats ministeris pirmininkas Konstantinas Cالدaris.

Naujorkas. Vakaro saugumo taryba svarstė Graikijos reikalavimą užkirsti bandų veikimui Graikijos pasieniuose.

Londonas. JT politinė komisija vienbalsiai priėmė Lenkijos pasiūlymą Franko Ispaniją neįsileisti nei į vieną JT organizuojamą tarptautinę įstaigą ar konferenciją.

Londonas. Ispanijos vyriausybė išleido ko-munikatą, kuriame pasisako neleidianti kištis į Ispanijos vidaus reikalus nei atskiroms val-sybėms, nei JT. Jungtinių Tautų pastangos šiam žygiui vadinamos įžuliomis.

Londonas. Madride įvyko didžiulės de-monstracijos už Franką, kurių metu pats Kandilijo pasakė kalbą prieš kitų pastangas maišytis į Ispanijos vidaus reikalus.

Londonas. Prancūzijos parlamentas minis-terio pirmininko rinkimus atidėjo dviem die-nom. Tikimasi, jog per tą laiką 4-rioms di-džiosioms partijoms pavyks susitarti dėl vy-riausybės sudarymo, taigi, ir dėl ministerių pirmininko.

Londonas. Žydų teroristai gruodžio 5 d. buvo užpuolę britų vyriausiojo komisaro sir Alan Cunningham būstinę Jeruzalėje.

TAUTŲ APSISPINDIMO TEISĖ

W. Wilsonas - tautų laisvės apaštalas

Tauta ir teritorija yra du pagrindiniai kiekvienos valstybės elementai. Jei tauta turi savo žemės plotą ir gali laisvai bei nepriklausomai tvarkytis ir jei tas tvarkymasis yra pagrįstas teisingumo bei moralės principais, tai tada tokia valstybė pasidaro idealia žmogijos dalies organizacija. Bet jei stipresnės tautos primeta kitoms tautoms savo santvarką ir suvaržo silpnesniųjų tautų prigimtines laisvės teises, — pasidaro vergija ir teisinis būvis, kuris prieštarauja žmogaus prigimčiai.

Ivairios tautų pavergimo formos yra žinomos nuo pat senų seniausių laikų. Bet kylant žmogijos civilizacijos lygiui, kaskart vis labiau nyksta ir vergijos liekanos. Jau seniai idealūs geresnės pasaulio santvarkos kūrėjai ieško priemonių panaikinti tautų vergiją, t. y. suteikti visoms tautoms laisvę pasirinkti sau valdymosi formą.

Vienas žymiausių šio amžiaus tautų laisvės apaštalų yra buvęs Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Woodrowas Wilsonas. Jis yra vadinamosios tautų apsisprendimo teisės autorius. Tautų laisvė buvo vienas iš svarbiausių principų jo idėjų vertynėje: „visoms tautoms taiką ir saugumą užtikrinti ir pagaliau padaryti pasaulį tikrai laisvą“. Tautų apsisprendimo principo įtakoje po pirmojo pasaulinio karo susikūrė visa eilė naujų ir nepriklausomų valstybių: Suomija, Estija, Latvija, Lietuva, Lenkija, Čekoslovakija, Jugoslavija ir tt.

Dar aiškiau tautų apsisprendimo teisę buvo formuluota Atlanto Chartoje, kurią pasirašė F. D. Rooseveltas ir W. S. Churchillis 1941 m. rugpjūčio 14 d. Jų deklaracijos trečiasis punktas šitaip skamba: „Mes pripažįstame teisę visoms tautoms sau pasirinkti tokią valdymosi formą, pagal kurią jos gyventi nori.“

Reikia pastebėti, kad Atlanto Charta yra sukurta tokiu momentu, kada didelį skaičių Europos tautų buvo paveręs vokiečių nacionalizmas. Tas tautų apsisprendimo sūkis turėjo būti paslėgtas patoms tautoms nusikratyti vergijos ir tvarkytis nepriklausomai. Žinoma, tas lietu ir visas kitas tautas, kurios jau seniai neturėjo savos valdymosi formos. Tuo buvo norėta jas paskatinti aktyviau dalyvauti kare.

Kaip anuomet Wilsono deklaracijos įtakoje susikūrė visa eilė nepriklausomų valstybių, taip ir dabar Atlanto Charta neliko be reikšmių dokumentu. Jau yra pasireiškusi šios Chartos ir praktiškos pasekmės, būtent:

jau kelios valstybės gavo nepriklausomybę, o Egiptas ir Indija jau yra kelyje į nepriklausomybę.

• Bet kada, karui pasibaigus, buvo kuriama Jungtinių Tautų Charta, tai čia jau tautų apsisprendimo teisę nebėra taip aiškiai nustatyta. Tiksliau sakant, ta teisė čia yra tik paminėta. Jungtinių Tautų statuto pirmajame skyriuje, kur yra apibrėžti organizacijos principai ir uždaviniai, yra toks sakiny: „išgudyti tautų tarpe draugiškus santykius, kurie remiasi teisių lygybės ir tautų apsisprendimo principu ir imtis kitų reikiamų priemonių pasaulio taikai sustiprinti“. Tai ir viskas. Nėra čia nieko paaiškinta, kaip reikia suprasti tą tautų apsisprendimo principą. Taip pat nėra pakartota, nė tas, kas buvo įrašyta Atlanto Chartoje, būtent, kad kiekvienai tautai respektuojama teisė pasirinkti tokią valdymosi formą, kokios pati tauta pageidauja.

Todėl išeina, kad dabar tautų apsisprendimo teisę nebeturi tvirtos formalaus pagrindo. Ji yra pripažįstama, ji neneigiamas, bet niekur nieko nėra pasakyta, kad ji būtų JT nariams privaloma. Nors yra iškoma priemonių pasaulio taikai sustiprinti, bet nieko nėra daroma tautų apsisprendimo principui įgyvendinti. O juk tautų apsisprendimo laisvė yra vienas iš pagrindinių taikos elementų. Istoriijoje mes žinome labai daug pavyzdžių, kad karai yra kilę vien dėl vienos ar kitos tautos siekimo pašalinti vergijos pančius ir įskovoti sau nepriklausomybę.

Nors ši tautų apsisprendimo teisė yra dar visai jauna, bet jai jau teko pergyventi didelių pažeidimų. Pirmasis, kuris šią teisę panaudojo pikta, buvo Hitleris. 1938 m. jis pareikalavo „sugrąžinti“ jam visas tas teritorijas, kurios daugumoje buvo vokiečių apgyventos. Tuo motyvu remdamasis jis užėmė Austriją ir po to tuojau pareikalavo iš Čekoslovakijos jos teritorijos pakraščius, taip vadinamus Sudetus, kuriuose gyveno vokiečių kilmės gyventojai. Jis visai nebuvo linkęs atsiimti savo tautiečius iš svietimo krašto teritorijos, bet vokiečių buvimas Čekoslovakijoje jam rodė vokiškosios tėvynės ribas. Kaip žinome, pagal Miunchenų susitarimą 1938 m. rugsėjo mėn. 29 d. Sudetai jam buvo pripažinti, o po kurio laiko jis užėmė ir visą Čekoslovakiją. Tai buvo viena iš stambiųjų buvusiojo karo priežasčių.

Siuo metu mes turime taip pat nemažai tautų apsisprendimo teisės pažeidimų. Nors jau praėjo pusantros metų nuo karo pabaigos, bet iki šiol vis dar rumunų, bulgarų ir kitos tautos neturi laisvės pasirinkti sau tokią valdymosi formą, kokios jos iš tikrųjų

pageidauja. Nors tuose kraštuose yra vykdomi rinkimai, bet jie anaipol nevaizduoja tautų valios. Vakarų sąjungininkai dėl tokių rinkimų vykdymo kartais protestuoja, bet rimtų žygių nedaro, kad pažeistoji tautų apsisprendimo teisė būtų atstatyta. Ne protestuoja dėl to ir kiti JT nariai, jei vienas jų šulas šeiminkauja Balkanuose taip, kaip jam patinka, o ne taip, kaip tai turėtų būti daroma pagal JT statutą.

Bet dar didesni nukrypimai nuo šio principo yra pasireiškę Lenkijoje. Pagal Jaltos susitarimą ko ne pusė buvusios prieskariinės Lenkijos yra Tarybų Sąjungai perleista. Dabar sovietų siena eina pagal vadinamą Curzon' liniją, būtent: Gardinas — Brest-Litovskas, palei Bugą, pro Peremyšlę ir Karpatas. Senoji Lenkija neteko 170.000 kv. kilometrų ploto su apie 10 mil. gyventojų. Tam nuostoliui padengti dabar Lenkijai yra priekiriamos vokiškos sritys: nuo Stetino, pro Frankfurtą a. Oder, palei Neisės upę iki Čekoslovakijos sienos. Ir tų sričių vokiečiai, kurių skaičius siekia taip pat apie 9 milijonus yra ištremiami į rusų zoną, o šie vokiški plotai yra apgyvendinami atvežtais lenkais.

Tai yra pažeidimas tautų apsisprendimo teisės, kokio dar iki šiol nebuvo.

Jei Hitleris padarė nusikaltimą, reikalaujamas sau teritorijų pasiremdamas vien gyventojų tautinės kilmės motyvais, tai kaip dabar galima švaistyti svetimomis teritori-

jomis, kur nėra jokio tam pagrindo. Tiesa, vakarų Lenkijos siena dar nėra galutinai nustatyta, bet Jaltos susitarime yra aiškiai pasakyta, kad Lenkijai bus priskirta naujų žemių šiaurėje ir vakaruose. Nors sienos dar nenustatytos, bet jau gyventojai iškraustyti. Gyventojai kraustomi į apkarpytą Vokietiją, kur čia jau ir taip tiršta, kad nėra nei kur gyventi, nei kuo maitintis.

Dabartiniai taikos kūrėjai kartais mėgėsi didžiulis, kad Versalio klaidos dabar nebus kartojamos. Bet ar nedaroma kartais dar didesnės klaidos? Jei jau yra paneigiama tautų apsisprendimo teisė, tai kam dar paneigiama ir teisė tautai gyventi savoje teritorijoje? Kad Hitleris reikė pretenzių į svetimas žemes, tai jis tikrai neturėjo erdvės savo tautai, bet dabar naujų žemių ieško tie, kurie dar turimas nėra tinkamai apgyvenę. Žodžiu, kas buvo vokiečių „Drang nach Osten“, tai dabar viskas virto atvirkščiai: slavai veržiasi į vakarus. Ar šitas veržimasis nepakenks ir taip jau sunkiai organizuojamai taikai — yra didelis klausimas.

Jei nebus rasta priemonių užkirsti kelią tautų ištremimams ir perkilnojimams, tai mažosioms tautoms atsiras rimtas pavojus visiškai išnykti nuo šios žemės paviršiaus. Yra truputį keista, kad žmonės be paliovos suka galvas, kaip sukurti pasaulyje geresnę santvarką, kad išnyktų karai ir įsigyventų pastovi taika, tuo tarpu, nė kiemo nekludodami, veikia veiksniai, kurie ne tik kad neigiamai tautų pagrindines teises, bet ardo ir tautų sugyvenimo apgrindus. Vb.

Pabaltijo klausimas

„Continental Daily Mail“ Š. m. gruodžio 5 d. laidoje yra idėjas laiškas iš Tuebingeno, kuriame dėkojama R. Churchill už straipsnį „Sovietai palieka Smuts ramybėje“. Laiške rašoma:

„Pabaltijo valstybių klausimas tarptautinėje politikoje yra numarintas. Kodėl? Mat, klausimą pajudinus diskusijose paaiškėtų žiauri sovietinio imperializmo politika, kuri negeresnė už germaniškąją.“

Kai kuomet užtikinama spaudoje, kad sovietai yra vienintelė demokratine valstybė pasaulyje. Tai gryn melagystė. Sovietai vykdo terorą per bolševikų partiją ir MVD. Nei viena žmogaus teisė ar laisvė nėra gerbiama. Tai žiauriausio masto diktatūra, kurią pasaulis yra regėjęs.

Visi pabaltijiečiai DP įgijo patirties apie sovietinę „demokratiją“. Sunku rasti lietuvių,

latvių, estų šeimose, kurių kas nors nebūtų nužudytas, nukankintas ar sovietuotai išvežtas. 1940—41 m. vyko sisteminis tautų naikinimas, neklusiant „kas kaltas, ar nekaltas“. Tas tautų naikinimas iki šio meto nesiliovė.

R. Churchill rašo, kad dabartinis sovietų vyrvimas Pabaltijy yra didžiausias nusikaltimas žmogijos istorijoje. Taip, tai tiesa.

Kodėl gi tai leidžia didžiosios galybės, kurios pasirašė Atlanto nuostatus? „Ar tai nėra nusikaltimas prieš žmogaus prigimtines teises ir laisvę, kai ji daro didžiąją galybę mažųjų tautų sąskaita?“

Dabartinė tyla politiniame pasaulyje Pabaltijo valstybių klausimu tik patvirtina tą nuomonę. O tuo metu lietuviai, latviai ir estai yra persekiojami MVD ir kitų „demokratinių“ įstaigų.

kitas pažadas, bet nieko tikro. Ilgainiui apsipratau, kaip tasai kariamasis šuo. Ypač sunku buvo priprasti prie naujo gyvenimo būdo — gyvenimo masėje. Tiesa, duotoji kertė buvo apgyvendinta tokiais pat mano tautiečiais benamiais, kaip ir aš. Bet visi mes nebuvome pratę gyventi kareivines primenančių gyvenimų, visi po patirtų išgyvenimų buvome gerokai išsemtomis valios atsargomis, o svarbiausia — daug kas neįstengė pramanyti rytojus pasiūlos, tik dažnas tautojo viltis, kad štai dabar kaip tik atėjo metas, kada aš, po prievartinio tylėjimo, galėsiu laisvai prabilti... Si viltis buvo didelė pagunda daug kam kilsteri galvą. Tos naujos gyvenimo sąlygos, kurių mes buvome sutalpinti, tada reikė savotišką jausmų, nuotaikų ir lūkesčių kratinį. Bet tai neilgai truko, kai mane ir mano kaimynus sunumeravo ir gale numerio prirašė DP raides, tada ir didžiųjų sangvinių įsibėgėjimas: lūkesčių platumas savaime susiaurėjo ir pradėjo aiskėti, kas mums negalima. Tai buvo tolygu elgesiui su nepilnamečiais. Dėl jo proto ribotumo niekas būsimam piliečiui nesiima aiškinti, kas galima, bet įsakinėjimais: negalimo pradedančiam vaikščioti bandoma nusakyti jo būsimasis takas, užgriostas suaugusiųjų draudimų spąsais. Bloga pedagogika, bet ji suaugusiųjų dažnai mėgstama ant vaikų kailio praktikuoti. Si sistema buvo pritaikyta man ir mano kaimynams, buvusiems žmonėms, kuriuos žmogijos laisvės motyvais vestas karas padarė benamiais.

Patirtas nejaukumo jausmas greit apibėso ir greit pradėjom su visu kuo apsiprasti. Jei pradžioje didesnis durų sutrenkimas ar pavėluotu laiku jų varstymas bendros palalpos

dažną įnamį vedė iš rikiuotės ir buvo paskatu išsilojojimo, tai vėliau mes (ir tai gana greit) išmokom vienas kitą suprasti ir, svarbiausia, susivaldyti net ir tuo atveju, jei griautinis krisdavo ant nekaltos galvos...

Apsipratęs su aplinka pradėjau paklusti paskatoms šio to pramokti. Juk globojamasis visada turi būti paklusnus, o ypač tuo atveju, kai jis jaučia, kad gali būti padėtas bet kur... Taigi šio to mokiausi ir laikas, prisipažinsiu, žymiai smarkiau slinko. Paskutiniu metu mano apgyventoji kertė, iš kurios palų atavavomis pasidariau „kambari“, pasidarė lyg ir sava. Gal dėl to, kad besitvarkydamas idėjau darbo. Pasistaciau krosnelę, kad žiemą galėčiau pašalinti šaltį, pasirūpinau kuro. Panašiai įsikūrė ir kaimynai. Ir štai visai nelauktai ir netikėtai, įsakymas ta kertę apleisti. Stovykla likviduojama, mes keliami į kitą.

Viso geriausio, krosnelė! — pagalvojau, visa nugara pajusdamas nueinančią šaltį. Juk jos tau niekas neveš. Pasiėmiau lovą, kaip tasai Lozorius — ir į sunkvežimį, primenantį nežinią. Visa stovykla išgyveno retą sukrėtimą. Kiekvienam sunku skirtis su kerte, kad ir svetima, bet kuri pažįstama. Buvusieji žmonės į dėžes, dėžutes, bei mašinas kraunasi savo turėto turto pabiras ir bėgsta, ko-kią kertę gaus naujoje vietoje.

Sunkvežimiu išniokščiant autostrada aš, pasisėdęs savo turta, apatiškai žvelgiu į telefono stulpus ir galvoju: — vėl iš naujo reikės pradėti kurtis, bet kiek kartų tokie įsikūrimai teks pakartoti, kol gausiu savo tėvynę grįžti. Tada būtų pakutinis kraustymasis ir daug mieles už ligšiolinius...

Stasyo Mingaila NEADPKEŅČIAMO ŽMOGAUS UŽRAŠAI

1. Persikraustymas į naują stovyklą

Palyginti neilgame savo gyvenime esu priverstas jau kelintą kartą iš naujo pradėti gyventi. Kai tik po didelių pastangų šį tą įsigyju, įsikūriu, kad galėčiau šiaip taip verstis, žiūrėk, staiga viskas suyra ir vėl palieka, galima sakyti, kaip naujagimis. Gerai, kai po tokio perversmo ant pečių palieka apdėvėtas švarkas... Ypač tos netikėtos ir nelauktos, negerovės pradėjo užgriūti paskutiniaisiais metais, kada vyko karas dėl žmogijos išlaisvinimo nuo bado, baimės, visokio prievartavimo ir kitų negerovių. To karo laikų kaip tik ir prasidėjo žmonių išsirengėjimas iki marškinių. Jau antri metai gerokai pastūmėjo priekį, kai gražių įrašų skarelėmi, dangstytas karas baigėsi, o aš žadėtu gerovių vis dar nepasiekiu: — ir apetitą visada turiu gana didelį, pakankamai ir kaulus man nuolat įvaro ir baimės, ypač tokiems momentais, kai net į New Yorką suvažiuojama dėl manęs kalbėtis... Vieni ten įtikinėja, kad mane kol savo jėgomis numirsiu, reikia globoti, gi kiti naverigusieji mano tėvyne, erdviose po-... salose naują humaniškumą formuoja parinkdami man vietą kartuvėse... Viena man neaišku, kodėl tiek daug laiko gaistama besikalbant, kur mane padėti. Tie rūpesčiai savaime dingtų, jei būtų neprasy-

tam svečiui pasiūlyta iš mano tėvynės išsikraustyti... Tada aš nebūčiau rūpesčių pasaulio sąžinei. Bet taip nedaroma, kaip aš noriu. Svetimuose aruoduose iškoma grūdų saujos mane maitinti, svarstoma, kur man svetimuose namuose surasti kertę, o visai iki šiol nebandoma išprašyti neprasytą „bičiulį“, kad aš galėčiau pereiti į savo namus ir valgyti savo duoną.

Po to, kai buvo pranešta, kad karas dėl žmogijos laisvės baigtas (aš jį iki šiol nelaikau baigtu), mane visko nustojus, išvartą iš nuosavų namų, pailsusi ir išalkusi pradėjo globoti. Daug kas malonės duona apsidžiaugė, o aš vis buvau įsitikinimo, jog ta globa kaip tik yra juodas ženklas, reiškiąs, kad mano tėvynei žadėtoji laisvė dar labai toli, greičiausia jos visai nematyti ir nematoma išduotų pažadų tarr kalbėti, jeigu jau mane imasi globoti.

Štai jau antri metai esu svetimų rankų globai atiduoto vaiko vaidmenyje. Duodama užvalgyti, esu aprengiamas, parūpinama pastaigė ir vis užsimenama apie mokymosi reikala. Aš visai neabejoju, jog tai reiškia sumanymą dar kur toliau mane nukisti.

Pirmosios stovyklinio gyvenimo dienos buvo savotiškos ir šiandien būtų sunku joms surasti aptarimą. Visa ko maišatis, vienas

Jean Paul Sartre

Siena

Jean-Paul Sartre yra dar jaunas prancūzų rašytojas, filosofas. Jis šiuo metu yra plačiai išgarsėjęs kaip naujos filosofinės srovės — egzistencializmo — kūrėjas. Kaip rašytojas, J. P. Sartre yra romanistas ir dramaturgas. Jo svarbiausias romanas yra „Laisvės Keliai“ (Les Chemins de la Liberté). Jo žymiausi filosofiniai veikalai yra: „L'Être et Neant“ (Būtybė ir niekas) ir „L'Existentialisme est Humanisme“ (Egzistencializmas yra humanizmas).

Jie sugrūdo mus į didelį, baltą kambarį, ir aš turėjau mirkčioti, nes saulė man akis skaudino. Ten aš pamaciau stalą, už kurio stokojo keturi vyrukai, civilistai, kurie skaitė kaž kokius popierius. Kiti belaisviai buvo kambario gilumoje suspausti ir mes turėjome tuojau prie jų prisijungti. Ten buvo pora, kuriuos aš pažinojau ir kita pora, kurie, matyt, buvo svetimšaliai. Tie abudu, prieš mane, buvo šviesūs, apskritų galvų. Jie buvo labai panašūs — prancūzai, tuoj pažinau. Mažesnis laikė visą laiką kelnes pakėles.

Tai truko trejetą valandų. Aš buvau nuo šviesos apakintas ir it apsvaigęs. Kambarys buvo gerai prikūrentas, ir aš jaučiausi puikiai. Paskutinę kiaušą parą mes stirenome nuo šalčio. Sargybiniai vėdė belaisvius prie stalo vieną po kito. Keturi apmausinėjo pavardes ir profesiją. Dažniausiai apklausinėjimas greit baigėsi, bet kartais jie įkyriai klausinėjo: „Ar prie municijos spirodinimo dalyvavot?“ arba: „Kur buvote rytą 9 valandą ir ką darėte?“ Atsakymų jie neklausė arba mažiausia atrodė neklausę. Jie akimirsnį tylėjo, žvilgčiojo priešais save ir vėl kaž ką į savo popierius rašė.

Jie apklausinėjo Tomą, ar jis netarnavo tarptautinėje brigadoje. Tomas negalėjo meluoti, nes jo švarke buvo rasti dokumentai. Jono nieko neklausė, bet, kai t.k. išgirdo jo vardą, kaž ką jie ilgą laiką rašė.

— Tai mano brolis Juozas. Jis anarchistas. — aiškino Jonas. — Jis čia nebegyvena, Jūs žinote. Aš nepriklausiau jokiai partijai. Aš nieko bendra neturėjau su politika. — Jie nieko nepasakė.

— Aš nieko nepikta nepadariau — pakartojo Jonas. Kodėl turite atsakyti.

Jo lūpos drebėjo. Sargybinis įsakė nutilti ir nuvedė į šalį. Dabar atėjo mano eilė.

— Jūs vadinatės Pablo Ibbieta?

Aš patvirtinau.

Klausėjas žvilgtelėjo į savo poierius ir pasinteresavo:

— O kur yra Ramonas Grisas? —

— Nežinau. —

— Jūs buvote nuo 6 iki 19 savo namuose ji paslėpę.

— Ne.

Tada minutelaitę jie rašė, o paskui jie mane išvedė. Koridoriuje laukė manęs Tomas ir Jonas tarp dviejų sargybinių. Mes išėjome.

— Na ir ką? — paklausė Tomas vieną iš sargybinių.

— Kas taip? ką? — pasakė sargybinis.

— Ar tai tardymas ar teismas?

— Tai teismas — pasakė sargybinis.

— Ir ką jie su mumis darys?

Sargybiniai vėptelėjo šaltai:

— Sprendimas bus paskelbtas celėse.

Iš tikrųjų tos celės tai buvo ligoninės rūšis.

Ten buvo baisiai šalta, nes iš visų pusių traukė. Mes visą naktį dantimis iškalenom ir tik į rytą pasidarė šiek tiek šilčiau. Aš pasakytines penkias dienas praleidau arkivyskupo rūmų slėptuvėje, kaž kokiam viduramžių rūšies kalėjime. Ten nebuvo šalta, bet vieniša, ir tai baisiai įkyrėjo.

Rūsyje tebuvo suolas ir keturi šiaudiniai maišai. Kai jie mus įvedė, mes tuoj atsisdėjom ir laukėm tylėdami. Po trumpo, tylos Tomas pasakė:

„Su mumis baigta“.

— Aš taip pat tikiu — pasakiau.

— Bet aš netikiu, kad jie mūsų jaunajam draugui ką darytų.

— Atrodo, kad prieš jį nieko neturi — pasakė Tomas.

— Jis tėra tik bendro kovotojo brolis.

— Tai ir viskas.

Aš pažvelgiau į Joną. Jis atrodė, kad nieko negirdi.

— Ar žinai tu ką jie Saragossoje daro? — pasiteiravo Tomas.

— Jie ten suguldo jaunuolius ant gatvės ir su sunkvežimiais per juos važiuoja. Taip pa-

Svečiuos pas sukaktuvininkus

Jeronimas Cicėnas

Į naują stovyklą persikelianč

Mielas tautietie DP, žinai tą dainą — „Su tems tamsi naktuzėlė, nudrangs drangi drangužėlė, kur aš nukeliausiu, naktvynėlę gaušiu?“ Vienas senovės graikas yra pasakęs: „Panthā rei“ — viskas teka, viskas keičiasi, atseit, nieko nėra pastovu. Marga kiekvieno žmogaus būklė, ūkanotos ir žurnalisto darbo sąlygos. Čia akivaizdus nutikimas: šis straipsnis buvo pradėtas spausdinti „Tremtinių Žiniuose“ / Nr. 13-14, o: tęsimas „Mintyje“. „Tr. Z.“ redakcija, lyg ką bloga pramatydama, nepaskelbė čia spausdinsimo straipsnio autorius pavardės. De mortuis nil nisi bene — pataria romėnų išeimtis, todėl ir nereikiu pretenzijų į susijusias „Tr. Z.“: paskriaudė mane, tai tiesa, bet... dėl smulkmenų nesiginčysime: ir darbininką / šiuo atveju mane / ir darbdavį „Tr. Z.“ ištiko tolygus likimas, kaip toje pasakėtojoje: „Ten, kur Nevėžis pro Raudonąją durą savo gryną vandenį į Nemuną varo: ilsejos pančios...“

Kas „persivietinimo“ akstinas? Nugis, tas, kad, atleiskite nekuklumą, nesinori marinuotis, lyg Britų zonos silkutei ar Amerikiečių zonos „Camel“ mutininkus Eichenbergo stotyje, aiškiau sakant, nesinori, kad parašytas straipsniukis pasilikytų puse luptas, puse skustas: jei pradėta spausdinti, tai turėtų ir būti baigtas (o kur nesvarbu, nes visi esame vieno kraujo giminės). Tokia žurnalisto DP nuomonė, o kokia nuomonė skaitytojo DP? Jei ta pati, tai čia aiškumo dėliai santraukos būdu priminsiu, kas ten / „Tremtinių Žiniuose“ / buvo jau parašyta. Ir taip, tarp kita ko, teigta: „Mums atsisaukia Tėvynė. Todėl mes svetur nesavi, todėl maža kalbės, o didžiai pasiilgę. Gal būtų, pargrįžę terasim pelenų žymes ir varnalėšom užaugusį taką, gal būtų, prakirsti bus šisynai ir apdžiūvę ežerai, — tai kas, susrasim pačią Lietuvos žemę ir nerasytąjį kovotojų testamentą, kuriuo tautos tradicijos, lyg ugnis iš Olimpijos, pavedama puoselėti ir perduoti ateisimoms kartoms. Kaip viščiukai vakarą po vištos sparnu, gūžiamės mintimis į Tėvynę, ir laukiamės krivulės, ir iš praeities stiprybės sėmiamės. Padarykime tad, iškylą į savąją literatūrą“.

Motto vietoje buvo palmti suomio Vilja Saraja žodžiai: „Mūsų tėvynė, tas garbingas ir skurdus kraštas, yra vienintelis mūsų turas, tai yra auksas, kentejimų ugnyje nuvalytas auksas. Mes einame į kovą, mes veržiamės į ją švariais ginklais, nes mūsų sielos yra skaisčios. Mes nenorėjome šito karo. Mes meldėmės, kad galėtume gyventi taikoje. Bet mus privertė pasipriešinti nešvariems ginklams. Mes nesame pratę nusilenkti. Pažvelkite į tolumą. Ten yra mūsų tėvynė. Tie granatų išarti kovos laukai, tie suskaldyti medžiai, rūkstantys griuvėsiai. Mūsų meilės kryptis yra mūsų tėvynė. Ją mes privalome matyti mūsų ginklo taikiklyje“.

„Tr. Z.“ buvo paminėti šie sukaktuvininkai: 1. vysk. Motiejus / kuo pavardė, rodos, visi žinome / 2. knygnešio patriarchas Jurgis / jis skelbė: „Laikraščiai — tai ugnis ir su ta

pasakojo mums pabėgęs marokietis. Tokiu būdu jie sutaupo šaudmenų.

— Bet ne benzino — pertraukiau aš. Aš piktinuau Tomą, kam jis apie tai pasakoja.

O karininkai sau vaikščioja rankas susikišę į kišenes ir rūko cigarėtes. Ar tu manai, kad jiems rūpi tie vargšai vaikinai? O, ne! Jie palieka juos rėkiančius. Kartais ištisomis valandomis. Negras man pasakojo, kad jis pirmą kartą vos nevėmė nuo tokio vaizdo.

— Aš netikiu, kad jie čia taip daro — pasakiau. Net ir tuo atveju, kad ir šaudmenų nebūtų.

Ryto spinduliai prasiveržė pro keturias skyles ir kairę pro plyšį matėsi dangaus skliautelis. Per vieną apskritą skylę, kuri durelėmis buvo uždara, atrodė, kad paprastai anglis į rūšį sumesdavo, nes ties ta skylė buvo krūva anglis. Nuo karo pradžios ligoniniai buvo iš ligoninės išvežti ir angliai buvo nenaudojami. Ten, matyt, lijo nes buvo užmiršta dureles uždaryti.

Man nebuvo labai šalta, bet aš nieko nebejaucia nei pečiuose, nei rankose. Laiks nuo laiko man kažko trūko ir aš pradėjau žvalgytis savo švarko, bet pamaciau, kad aš jokio švarko neturiu. Tai buvo iš tikrųjų žiauru. Jie mums visus drabužius atėmė, kad savo kareiviams atiduotų, o mums tik paliko marškinius ir plonytelaites kelnes, kurias kars tą vasarą tik ligonys tenešioja. (bus daugiau)

ugnimi sudeginsim rusą Lietuvoje“ / ir 3. kovotojas Andrius / plačiau žinomas kaip „Op, op, Nemunėli...“ autorius). Dabar važiuojame toliau.

Nuo jūrų tęsiasi mūsų žemė, iš amžių kyla mūsų tauta. Giliai prasmingi žodžiai! Savas kraštas, jo istorija ir tradicijos — tai šit lietuvių smegenys ir širdis, be jų funkcionavimo neįmanu ir pasaulio organizmas suprasti ir prisidėti bendran žmonijos darban. Antraip tariant, visa ko pagrindu, palyginamuoju mastu, išeities tašku tegali būti Tėvynė.

Prieš 175 metų gimęs kun. Jurgis Pabrėža / Ambraziejus / yra pats pirmas mūsų tėviškes geografas / nors tiesioginiai dirbo botaniko darbu / Vienuolis buvo, ir tik su vienuolio kantrybe galėjo pajėgti toki kruopštų darbą dirbti. Jis savo „Taisliaus Auguminių“ įžangoje rašo:

„Reikia ne tikėti turėti veikalus tobulus toje daiktėje parašytus, bet dar apkeliauti ir pervežėti vairias vairiausias vietas ne vien klajūningas, bet ir kalningas, krūmingas, purvingas, šaltiningas, žemdagingas, žliogmingas, vandenimis aptvinusias, pelkingas, pagaliau ir pačias vermes vos koja įkeliamas, o tai ne vienoj parapijoj ir apskritį, bet kiek galima visame kampe savo pasaulio“.

Ir ką gi jis daro? Ogi — „iš Palangos leidus / Darbenus, iš ten į Laukžemį, iš kur pasiekiau Sventąją Kurso guberniją. Iš čia į Lenkimus, kur pragumą gavau nukeliauti į Paurupį. Tų mano kelionių laikų stengiausiu kuo didžiausiu nutapti į pakraščius ir paskardžius ežerų, upelių, upių, labiausiai tų, kurios yra didžios, kaip tai Minija ir t. t.“

Vienuoliui Pabrėžai nebuvo vieniša Lietuvoje, jam kalbėjo kiekvienas augalėlis, kiekviena versmė, alei viena atšlaitė ir debesys, kurie vasarą plaukia po gilų dangų, o žiemą — sniego žiedais nužarsto laukus, girtas ir diemedžio stagarą darželyje prie vartelių.

J. Jašinskas

Lietuvio legionieriaus dienoraštis

1946 m. spalio mėn. 28 d.

Aš su grupe tokių pat drasuolių ir pasiryžėlių greit būsiu garsiojo svetimšalių legionų garbingu nariu. Kas nėra girdėjęs apie tų legionierių gyvenimą; kas nėra stebėjęs jų didvyriškomis kovomis su rikiabalais ir kitokiais laukiniais padarais? O kas, pagaliau, neatsimena nuostabių su dar nuostabesne artiste — Marlena Dietrich filmos iš legionierių gyvenimo? Et, ką čia kalbėti, — jūs visa tatau esate tik matę filmose, skaite knygose ar girdėję pasakojant, o aš, štai, pats ant savo kailio patirsiu, kaip skaisčiausią realybę. Aš — būsimasis legionierius — sakau jums atvirai ir to gali būti gana!

O dabar paklausykite, kaip viskas užsi-mezgė ir klostėsi. Pradžią mano ir mano draugų žygiui davė, galima sakyti, nuotykin-gas įvykis: prieš kelias dienas miestelyje, kur randasi mūsų DP-kolonijs, pasirodė šaunus, puikia uniforma ir skaisčių, sočių veidu jaun-as vyras. Su juo susipažino vienas mūsų collega. Ir ką jis patyrė? Tas paslaptingas, žavią uniformą dėvįs lietuvis, pasirodė, jau kelis mėnesius tarnauja svetimšalių legione. Ten gyvenimas, jo žodžiais, pienu plaukia: valgis skaniausias, darbo jokio; vynas, ku-rio gali gerti iki pasiutimo, geriausias rūšies, — apranga patogi ir graži, o tarnyba įdomi ir lengva, — keli mėnesiai apmokymo (aišku, Europoje), po to atostogos, na, ir vėliau, jei turi noro, kelionė į nuostabiąsias atogrąžų šalis, kur bananai žydi ir auga, kur datulių palmės noksta; kur parankiausios sąlygos liūtų, tigrų, žirafų ir dramblių medžioklei. Jis, tas pasakotojas, jau baigęs pir-mąjį apmokymo kursą, gavo porą savačių atostogų ir dabar važinėja sau laisvai, kur tik jam patinka. Istojimo sąlygos į tą legioną esą vieni juokai: tereikia būti jaunam, stip-riam, sveikam, kaip nor, nuvykti į prancūzų zoną, o iš ten keltis toliau pasviesiuotus. Kur bėrasi geresnė progą ir vietą savo jėgų produktinam sunaudojimui? Šitoki pranešimą išklausę mes užsidedėme atomirės bombos sprogdimo karščiu ir, kaip matai, su-sirašėme apie 10 jaunikačių. Taigi, šianakt pailsime, geriau pasakius, pravargstame DP prastai paklotose lovose, o rytą į laisvę, į platųjį pasaulį, — į svetimšalių legioną! ...

Spalio mėn. 29 d.

Esame visiškai pasiruošę kelionėn: susirišome į vindzlelius daiktus, nusiskutome

Mes rūpinkimės ne tik savim

Savo darbą J. Pabrėža šitaip argumentavo: „Po surinkimo augmių daugybės, skaityda-mas įvairiose knygose naudingumą tugi au-gymių tad prie papuošimo daržų, langų ir altorių, tad prie gelbėjimo sveikatos žmonių ir galvijų, tad suderėjimo ūkininkams, ama-tininkams, daržininkams ir malioriams, vien-kart minėdamas kai kurių augmių ir žalin-gumų sveikatai žmonių ir gyvulių, dūmoju sau: „Oi, kaip tai būtų labai gerai, kad Ze-maičių ūkininkai pažintų įvairiausias au-gybes, o dar ne neabejotinai, bet tikrai. Tuo kart galėtų naudingąsias prie kokio vartoji-mo dėl savęs rinkti, o žalingųjų sergėtis. Ta tatau dėtis, ta buvo priežastis, jog pra-dėjau geisti žemaičių kalbą parašyti augmi-nyčią, kurioj galėtų kiekvienas pamokytas pažinti ir surasti augmies apygardoje savo pasaulio augančiąsias.“

Kiekvienas, kas gyvas ir darbą dirbantis, turi padarę riktų, tačiau mūsų Gerb. Su-kaktuvininkams nieks neišdrįs prikišti sava-naudiškumo ir egoizmo. Jie yra išėję už siau-rų asmens interesų. Tai gali, be kitų, paliu-dyti jubiliejininkė knyga „Pamokslai ir tei-sybės“ (išėjo prieš 110 metų). Jos autorius kun. A. Tatarė, jau vikaraudamas Balbieri-ky, matė, kad Suduvos kraštas trokšta pa-skaitomų raštų, žemaitiškos knygos buvo ne-įkandamos. Pats tai pasergėjo, pats ir nu-veikė. 1848 m. išleido „Žiburį rankoje dūšios kriksčioniškos“ ir 1849 m. „Tiesiausių kelią ing dangaus karalystę“. Tatarės pasakoje skaitome:

„Mes rūpinkimės ne tik savim, bet ir ar-timui savo sodinkime medelius, sėkime javus, statykime namus, kad tuomi padarytume nau-da, jeigu ne sau, tai savo broliams. Visi es-me broliai: ir seni ir jauni, ir giminės ir svetimi, dėl to linkimės vienas kitam ge-ro ir mylėkimės“.

Kitoje vietoje pabrėžia: „Triūsime ir kru-tekime, nesidairydami ar kas papeiks ar kas užgirs, vienat savo krašto ir brolių naudai“.

(bus daugiau)

barzdas, išsilyvėję pakačius ir... išsire-gistravome iš DP sąrašų. Tiltai į praeitį sudeginti, o pelenai paleisti vėjais. Niekas nebėgali mūs sulaikyti ar atkalbėti. Spiauti mums dabar į būsimuosius „skryningus“, pa-prasto ar papildomo maisto kortelės; spiauti į ankštus ir šaltus kambarius, ir kitokius „dipistų“ rūpesčius. Mes esame laisvi kaip Dievo sparnuočiai, todėl lėkti, skristi, keliauti, keliauti... Liko dar kelios valandos laiko ir per tą laiką mes esame viso lagerio gyvenimo centre: pilnas koridorius būreliais susisipietusių vyrų, įvairiai vertinamų mūsų užsimotą žygi. Vieni tauška mus gaudinan-čias kalbas, girdi, ne į Alžyrą ar Maroką nuvažiuosime, bet į „placiją tėvynę“ pakliū-sime; drusiai ir musės „Cé-cé“ užplūstan-cios, krokodilai suėsis, o geriausi atveju, kanibalai pasigavę mus išsikepsią ir su vi-sais kaukelišiais surysią! Antrasis frontas lai-kosi priešingos nuomonės: ko čia laukti ir kuo vilkti, — jokių šviesesnių ateities per-spektyvų, mažiausio pragiedrlio nei spindulėlio saulėtėsiems laikams. Ypatingai kar-štai mūsų išvykimo pozicijas remia elektri-nės meškerės išradėjas, pirkliskų nuotykių mėgėjas (kelias savaites už grotų gyvenęs) ir dar kai kurie daugiau patyrimo gyvenime turį asmenys. Pagaliau mums viskas vis tiek, — tegu plepa ką ką išgalvoja, mes pasiv-žome ir savo nutarimo nekeisime, nors žemė į kitą pusę sukūgis pradatu.

Trečiadienis, spalio mėn. 30 d.

Visa naktį važiuojame, nė išimigoti, o reikiant neteko. Bet ar tas dabar mums svar-bu? Aš, pavz., snausdamas gėrejusiu būno gyvenimo vaizdais: mačiau kovos veiksmus legionierių su ietimis ginkluotais laukiniais, skaninausi bananais ir svaigau nuo leon-e-rių klube ar kokiam Rytų miesto restorane išgerto vyno: flirtavau su juodukėmis ir tamsiaveidėmis arabaitėmis, kurių vieną na-nasi į Marleną Dietrich tiesiog svaigau nuo mano jai sūnėjam žvilgėniu. Dar daug, ta-bai daug jaudinančių kovos, nuotykių gy-venimo ir meilės vaizdų praplaukė pro mano svajonių tinkle. Aišku, dar daugiau būčiau pergyvenęs svajonėse, jei traukinyje nebūtų sustojęs stotyje, kurioje mes turėjome išlipti. Buvo ankstybas rytas ir darbininkai traukė į fabriką, bei dirbtuves, o mes sūnėtojojame gatvę, kurioje randasi prancūzų konsulas ir jame išgavome leidimus pereiti sieną į prancūzų zoną. (Bus daugiau)

MINTIS

AR NORITE VAŽIUOTI Į ALIASKĄ?

Tokia antraštė įdėtas straipsnis žinomame Amerikos žurnale „The Amerikan“. Straipsnis pateikia idomių informacijų apie Aliaską. Šių dienų Aliaska, šis neapsakomų galimybių kraštas, vilioja kaip vieta, kur galima gyventi su didžiausiu pasitenkinimu, saugumu ir net apstumu. JAV nusipirko Aliaską iš rusų 1867 m. Po kelerių metų pasirodė, kad krašte begalės gamtinių turtų. Čia yra sniegu apniotę valnų, kurie rymo ant gilių įlankų, turtingų slėnių, kurie laukia žagrės, pakraščių vandenių, kuriuose knibždėte knibžda žuvų, kalnų slautų, tankiai apžėlusių giriomis ir alėpiančių mineralinius turtus, o šiaurėje yra plačių naftos laukų. Aliaska panaši į Skandinaviją, tik ji turtingesnė, bet Skandinavijos kraštuose — Norvegijoje, Švedijoje, Danijoje ir Islandijoje — yra 13 milijonų gyventojų. Ir į Aliaską kuria dieną atkils žmonių, kurie jos lobius paleis į apyvarą. Aukso karštingė pereito amžiaus gale buvo atviliojusi šiek tiek žmonių į šiaurę. Atradus lašišą, įsisteigė pramonė, pelningesnė ir už aukso ieškojimą. Ir kitos pramonės įsikūrė: anglies, medžio, vario, žemdirbystės, platinos, naftos ir kt. Aliaska ėmė kilti, bet lėtokai, trukdoma netikusių įstatymų, atstumo, klaidingų įspūdžių.

Alėutų salų klimatas ir ganiava toki, kad avys tarpsta ir jų vilna išauga aukštos rūšies. Aliaskos žemdirbystės plotas guli apie Anchorage, pietų rytuose, ten galima gauti iki 160 akrų. Aliaskoje yra tiesiog tūkstantčiai

ketvirtalinių mylių geros žemės, bet pradėti nuo 160 akrų be stiprios piniginių paramos būtų per drąsu. Valstybiniai mokesčiai maži, žemė tiesiog perleidžiama. Bet kiti reikalavimai — įstatymo arba paties įsikūrimo — rūstūs. Naujakuris yra įpareigojamas iškirsti tam tikrą kiekį medžių ir krūmų ir įdirbti žemę, kad ji tiktų sėti. Jis privalo pasistatyti namą ir išgyventi jame kasmet po 7 mėnesius per 3 metus. Jei toliau jis panorės įsisteigti gyvulių ar padargų, reikės daugiau pinigų. Norint visai įsitaisyti, reikėtų pradėti su mažų mažiausiai 5 000 dolerių.

Žemės fondas prieš kelerius metus išskirstė 336 sklypus; iš jų buvo paimti 300, bet te liko 100, kitus metė. Juos galima pigiai įsigyti. Ateityje Aliaskoje bus pelninga namų statyba — ir čia namų didelė stoka, jų reikia 15 000 ateivių, atkilusių per paskutiniuosius 10 metų. Turistams reikės viešbučių. Su keltu tūkstančių dolerių ir su apskurumu čia galima įsikurti. Havajai iš atostogininkų išrinkdavo prieš karą 10 milijonų dolerių kasmet. Aliaska su savo puikiąja sportine žvejyba, stambia žvėrių medžiokle, gamtovaizdžiu, paslūžų sportu ir „vidurnakčio saule“ surinks daugiau, jei atostogininkas gaus patogumų.

Dabar stambiausia Aliaskos pramonė — žvejyba, iš kurios kasmet gaunama 50 milijonų dolerių. Gaudo daugiausia lašišą. Jai sugauti ir apdirbti 30 000 darbininkų šoka

kaip pasiūtę 3—5 vasaros mėnesius. Antroji Aliaskos pramonė — kasyklos; čia reikia prityrusių žmonių ir ši sritis gali pritraukti beveik tik specialistus. Tas pat reikia pasakyti apie kailius — trečiąją Aliaskos pramonę. Medžioklė dažnai būna pašalinis darbas žvejų, kasyklininkų ir kitų, kurių pagrindinis darbas atliekamas pavasarį ar vasarą.

Aliaska didumo kaip JAV penktadalis. Nuvykti į ją ir sugrįžti vienodai brangu Aliaskoje viskas be galo brangu. Tenai darbų ne daug, nors iš jų uždirbti galima daug. Aliaskoje tėra 80 000 gyventojų, beveik pusė jų čia būviai — indėnai, aleutai ir eskimai. Baltųjų apie 45 000. Bet jei jūs norite keliauti į Aliaską, nuo ko jūs pradėsite? Laikykime, jūs turite automobilį. Pirmiausia jūs išstikite žemėlapi, į kur jūs norite vykti, ir perskaitykite nemažą naujausių veikalų su smulkios

Tremtiniai, naudos skiltuse

Tremtiniai negali būti namo, nes jie bus likviduoti

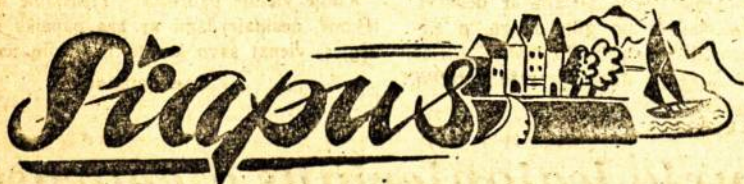
„Mūsų Kelio“ 48/57/nr. P. Devainis rašo: Amerikiečiai lietuvai ne tik mus užjaučia ir supranta, bet daro įtakingus konkrečius žygius, kad bent kiek mūsų vargas palengvėtų, kad neužgęstų paskutinė vilties kibirkštėlė grįžti savon numylėton tėvų žemei. Jų pastangos pasiekia ir Jungtinių Tautų Organizaciją. Stai sužinome, kad Lietuvai Vaduoti Sąjunga ir kitos Amerikos lietuvių organizacijos šiai JT sesijai įteikė memorandumą, kuriame keliama Pabaltijo valstybių ir tremtinių Vokietijoje klausimai.

Siame memorandume nurodyta ir tos klaidos, dėl kurių negalima sudaryti ir galutinio pasaulinė taika. Viena iš didžiausių klaidų esanti ta, kad dar ligi šiol vis jaučiasi Jungtinių Tautų Organizacijoje nenoras apsvastyti mažųjų tautų teises, kurioms, nors esant ir neitralioms, agresijos būdu buvo išplėtos nepriklausomybės. Tokių tautų tarpe yra ir visos trys Pabaltijo respublikos.

Pajaudinus Pabaltijo valstybių laisvės atstatymo reikalą, memorandum teisingai ir argumentuotai apibūdina okupacijos, tremtinių atsiradimas Vokietijoje ir jų nenoras grįžti į dabartinę padėty esančius savo kraštus. Jame sakoma: „Lietuva ir kitos Baltijos valstybės išbandė sovietų ir nacių „išlaisvinimus“ ir taip jų nematė jokio skirtumo.

žiniomis apie kiekvieną Aliaskos kampą. Kai jau jūs išsirikote sritį, vėl turite įsigyti nemažą žemėlapių, nes daugumas Aliaskos plento eina per dykumą. Bet jūs galite automobilį parduoti žymiai brangiau negu JAV, kadangi Aliaskoje tėra tik apie 7500 automobilių. Bet galite ir laivą pasiekti Aliaską. Galite ir nusikristi, bet tai bus apie 40% brangiau. Joks aliaskietis nesutiks, nepasitiks su išskėstomis rankomis. Jie laukia atostogininkų, kurie palieka pinigų. Jei naujakuris prakia ir nori sugrįžti į JAV, jo kelionė turi apmokėti aliaskiečiai iš savo kišenių. Bet jie sveikina drausolius ir jiems dažnai ištisia ranką. Pietinėje Aliaskoje, kur susispietęs trečdalis gyventojų, lyja daug. Bet šalia šių didelių lietu klimatas pietryčiuose minkštas. Žiemą sniegas retai teišilaiko penkias dienas. Temperatūra žiemą retai tenukrenta žemiau nulius. Keturi iš Aliaskos miestų guli pietrytinėje Aliaskoje. Kuo toliau į Aliaską, tuo brangiau. Kainos ir trukdo labiausiai keltis į Aliaską.

Vienintelis skirtumas tebuvo laipsnyje, tačiau metodai ir rezultatai visiškai tie patys... „Išgyvenę tokius baisumus jie būtų bėgę į bet kurią pasaulio šalį, kad tik neišgyvenus naujo sovietinio „išlaisvinimo“. Jų vienintelė viltis buvo vakarinių demokratijų lamėjimas ir Vokietijos žlugimas. Tai yra priežastis, kodėl tiek daug žmonių atsirado Vokietijoje, nebedami laukiamų darbo stovyklų, nedaug teklių, bombardavimų ir vokiečių neapykantos... „Tremtiniai dabar negali grįžti į savo kraštus, nes jie būtų laikomi „liaudies priešais“ likviduoti, deportuoti lėtai mirčiai į kalėjimines stovyklas, kur tūkstantčiai jų giminių ir draugų ir šiandien tebemiršta. Jų padėtis baisi, nes ir vokiečiai jų nekenčia, kam savo laikui neprisidėjo prie kovos prieš sąjungininkus... Į memorandumą pabaigą dar keliama klausimas, kad visiems išvengtintiesiems būtų suteiktos pilnos DP teisės, neatsižvelgiant į tai, jog kai kurie buvo priversti dirbti nacių karo mašinai, arba kurie yra pabėgėliai ir nėra priskiriami prie persekutuojamų grupės. Pagaliau memorandumas užbaigiamas šiais žodžiais: „Mes maldauname tuojau pat imtis žygių Baltijos problemai išspręsti, pritaikant principus, dėl kurių švento įgyvendinimo žuvo tūkstantčiai ir kurie yra nusakyti Atlanto Chartoje ir Keturiuose Laisvėse“.

Koncertų ir minėjimų grandinė

Lapkritys iš pagrindų pakeitė Hanau lietuvių kolonijos veidą. Įvairūs potvarkiai privalomo darbo reikalu palietė visus darbinčius vyrus, o dirbančiuosius stovykloje iš dalies pakeitė moterys ir nepajėgūs dirbti fizinio darbo vyrai. Tas palietė ir kultūrinio darbo darbuotojus. Todėl kasdien dabar matai, kai tūkstantinė hanaviečių minia masinomis išskuba į darbus ir tik vėlai vakare, retkarčiais sušalę ir šlapi grįžta į pilkos ir šaltos stovyklos aplinką. Tačiau šis gyvenimo pasikeitimas dar daugiau paskatino dirbti ir kultūrinio darbo srityje.

Stai lapkr. pradžioje ansamb. „Dainava“ su specialiu automatriska skuba gastrolėn. Jis aplankė Seligenstadto, Bayreutho, Bamberg, Weideno, Scheinfeldo lietuvių stovyklas, kiekvienoje dainuodamas po gražų lietuviškų dainų koncertą, gi juos pajavairina solo ir tautinių šokių šokėjai. Koncertų klausėsi ne tik lietuvių bendruomenės, bet USA ir Unros aukštieji pareigūnai, kurie parodė didelį susidomėjimą lietuviškų dainų grožiu ir tautinių šokių originalumu. Visur ansambličiai buvo maloniai sutikti, gi iš svečių įvairiausiomis progomis susilaukė gražios padėkos.

Grįžę iš gastrolės ansambličiai pradžiugino ir hanaviečius, suruošdami net tris, su skirtingomis programomis, koncertus.

Pirmame koncerte svečius stebino vyrų, mišrūs chorai diriguojami muz. Br. Jonušo ir originalūs, gražiai atlikti tautiniai šokiai.

Koncertų repertuare — lietuviško, dainos atliktos gerai ir nuotaikingai. Vyrų ir mišrūs chorai stiprūs, balsinė medžiaga pasiekusi gerą harmoninį lygį. Tai galėjo ansamblis atsiekti tik intensyvaus darbo dėka.

Į besitęsiančią lietuviškų koncertų grandį įsipynė italų dramatinis tenoras — Marchetto, duodamas lietuvių visuomenei žymiųjų operų arijų ir italų liaudies dainų vertingą koncertą. Pabaigoje solistas padainavo su dideliu įsijautimu lietuvių dainą „Kur bakūžė samanota“ itališkai, už ką klausytojai sukėlė nuosirdžią aplodismentų bangą.

Į patį koncertų įkarštį atskubėjo ir baltgudžių skrajojanti meno trupė. Ir ši net tris koncertus suruošė lietuvių visuomenei. Koncertai pavairinti baletu, gudų tautinių šokių ir divertismento numeriais. Koncertams visuomenė parodė nemažą dėmesio ir buvo maloni proga pažinti gudų tautinį meną.

Šalia koncertų lapkritys buvo turtingas ir minėjimais.

Gimnazija gražiai paminėjo Latvijos nepriklausomybės šventę, kur doc. S. Sužiedelis vaizdžiai nušvietė latvių tautos istorinę ir kultūrinę raidą.

Skautai suruošė Dr. V. Kudirkos minėjimą, kuriame dalyvavo gimnazijos mokiniai ir mokytojai. Buvo plačiai paliestas Dr. V. Kudirkos gyvenimas ir darbai mūsų tautai. Minėjimą savo atsilankymu pagerbė Dr. Grinius, kuris papasakojo iš Dr. V. Kudirkos gyvenimo ir plačiai palietė „Varpo“ gadyne.

Mirusiems teisininkams pagerbti Hanau teisininkai surengė akademią. Buvo paskaityta studija apie a. a. prof. adv. A. Tumėną ir nekrologas tremtyje žuvusių teisininkų. Po to, įvyko meninė dalis, kurią atliko ansamblis „Dainava“ vadovaujamas muz. Br. Jonušo ir muz. Nomeikos.

Lapkričio 24 d. gražiai buvo prisiminta ir Lietuvos kariuomenė. Tą dieną „Neringos“ skaučių tuntas turėjo iškilmingą sueigą, kurios proga tunt. Dr. Kešlūnaitė tarė gražų pamokantį žodį.

Kariuomenės šventės iškilmės praėjo kukliai, tačiau jautėsi gilus pasiilgimas laisvės. Pušneraitis skaitė paskaitą apie Lietuvos kariuomenės istorinę prasmę ir jos žygius. Baužinskaitė — referatą „Lapkričio 23-sio, minytys“. Po oficialiosios dalies įvyko meninė dalis, kur „Dainavos“ vyrų ir mišrūs chorai, diriguojami Br. Jonušo atliko lietuviškų dainų.

Per tą patį mėnesį Hanau aplankė žymūs USA armijos, Unros, USA radiofono atstovai ir susipažino su mūsų meninėmis pajėgomis. Lietuvius puikiai reprezentavo ir šį kartą ansamblis „Dainava“, gi tautiniai šokiai svečiams buvo maloni staigmena.

Lapkričio pabaigoje kukliame pobūvyje hanaviečiai atsisveikino USA lietuvių — kari, mielą ir daug padėjusį lietuviams, tautietį Eduardą Jodvalį, kuris šiomis dienomis grįžta į Ameriką. Šis vyras daug gero padarė ne tik hanaviečiams, bet ir kitų stovyklų lietuviams, padėdamas surasti artimuosius Amerikoje ir šlapi atliko daug kitų patarnavimų. Hanaviečiai įteikė jam atminimui puikią dovanėlę ir adresą.

Ši koncertų ir minėjimų grandis rodo, kad čia gyvenimas, nors ir niuriomis DP dienomis, eina veržlia vava, o tą savitą gyvenimą sukuria pati benamių atspari šeima.

J. Pašėsupietis

Privalomi javų valstybei užpirkimai

Privalomų javų pristatymo akcija, kaip praneša spauda, su kaupu baigta. Tačiau, pasirodo, to maža, ir dabar valstiečiai nuo prie volių atliekamus savo rugius ir kviečius verčiami parduoti valstybei. Šis pardavimas vadinamas „patriotiniu sąjūdžiu užtikrinti penkmečio plano gyvendinimą“. Spauda skelbia kad kiekvienas valstietis, pardavęs už 10 rubl. javų, galės vartotojų kooperatyvuose pirkintis pramoninių gaminių už 60 rublių. Partija ragino prižiūrėti, kad į privalomuosius rugių ir kviečių užpirkimus būtų įtraukti visi valstiečiai, o ypač būtų atkreiptas dėmesys į buožinius ūkininkus, kad jie negalėtų sabotuoti. Šis privalomas užpirkimas turi būti baigtas iki Naujų Metų.

Ukmergės partijos sekretorius Juodagalvis pranešė, jog Ukmergės apskr. tuo būdu valstybei numatiusi parduoti 78.000 pūdų javų, o už tai valstiečiai gausią pirkti už 2,5 mil. rub. prekių. Akcijai varyti į apskrities kaimus išvykę 70 aktyvistų.

Didžiausias tarybinis ūkis

Klaipėdos apylinkėse vadinasi „Ekete“. Kolchozininkai pasižymėję tuo, kad įsteigę antrąsias dirbtuves, kur, drg. Jono Turskio, vadovaujami, taisys žiemą traktorius ir kt. a.

Renka LTSR Aukščiausiąją Tarybą

Ateinančių metų vasario pradžioje paskelbti rinkimai į LTSR aukščiausiąją tarybą. Jau dabar verda gyviausia agitacija išaiškinti rinkiminius nuostatus ir skatinti, kad kiekvienas valstietis būtinai atliktų savo tarybinę pilie-

čio pareigą. Sudaromi specialūs rateliai, kurie vaikšto po namus ir važinėja po kaimus, aiškindami apie šiuos rinkimus. Daugelis imo nių rinkimams atžymėti pasišovę soclenkyniauti. Bene pirmi sujudo Vilniaus geležinkeliečiai, iškviatę Kauno ir Minsko geležinkeliečius. Zinia, į soclenkynių bangą įsivėls ir visa Tarybų Lietuva, nes nesoclenkyniauti tarybinuose kraštuose neįmanoma... nemadod.

Skaityklos — klubai

Siuo metu tarybų Lietuvoj veikia apie 2800 vad. skaityklų — klubų. Veikiausias esąs Biržų skaitykla-klubas, kurio vedėjas mokyt. Laurinaitis per mėnesį surengęs netgi 15 paskaitų pašnekėsių.

Per klaidą

žinutė apie žemės ūkio akademijoj atidarytą 5-tą fakultetą pažymėta, kad ši akademija veikia Dotnuvoje. Iš tikrųjų, ji veikia Kaune.

Inčiūra dirba teatre

Zinomas Nepriklausomybės metų radiojo pranešėjas ir rasytojas Kazy, Inčiūra, neseniai gavęs iš drg. Cvirkos pylos už savo netarybiškai parašytą „Margirio“ dramą, šiuo metu dirba aktorius darbą Vilniaus dramos teatre Retkarčiais per Vilniaus radiojo literatūrinės valandėlės paskaito kitų autorių kūrinius.

Nusipirko šilkinę suknelę...

Vilniaus radijas kartą savo „paskutiniųjų žinių laidoj“ pranešė, jog vienas Kėdainių apskr. valstietis valstybei pardavęs 6 pūdus rūgių ir už tai nusipirkęs žmonai šilkinę suknelę ir sau šaliką...